

COMMISSIE BEHEER EN VERKEER

griffier van de raadscommissie
martijn.kest@griffie.groningen.nl
tel 050-367 7726

VERGADERSTUK

vergaderdatum: 20 september 2006

onderwerp: Plan van Aanpak Groenstructuurplan

Groene Pepers

Plan van Aanpak voor het Groenstructuurplan

De Raad heeft in 2004 ingestemd met een ander kapbeleid, onder voorwaarde van de toezegging dat er een Groenstructuurplan voor Groningen gemaakt wordt. De aanpak daarvan is vertraagd door capaciteitsproblemen binnen de dienst ROEZ, maar ook belangrijke inhoudelijke argumenten hebben tot die vertraging aanleiding gegeven; het groenbeleid is overal sterk in beweging op dit moment. In de eerste plaats willen we aansluiten op de regionale visie voor het buitengebied: het “Regiopark – buitengewoon”, die op dit moment ontwikkeld wordt (zie kaartbijlage). Daarnaast willen we aansluiten op de landelijke ‘Groenverklaring’ (febr. 2006), waarin de grote steden in GSB-verband met het Rijk overeengekomen zijn de inzet voor het groen te verbreden en te zoeken naar nieuwe samenwerkingsvormen. In het verlengde hiervan heeft de Raad voor het Landelijk Gebied recent een dwingend briefadvies ‘Recht op groen’ uitgereikt (juni 2006). Een laatste argumentatie vinden we in het samen op laten lopen van de planvorming met het nieuwe structuurplan ‘*Stad op scherp*’. Met een nieuw College en een nieuwe Raad lijkt het ons zinvol die koers vooraf gezamenlijk vast te stellen. De afnemende rol van de gemeentelijk organisatie in het ruimtelijk beleid, mede als gevolg van de Nota Ruimte, maakt een nadere oriëntatie op de huidige situatie en de toekomst van het stedelijk groen gewenst. Ook de noodzakelijke bezuinigingen op de beheerbudgetten noodzaken tot heldere kaders. Tenslotte verwijzen we nog naar het collegeprogramma waarin we aankondigen om in het groenbeheer meer rekening te gaan houden met ecologie.

Inleiding

Schrikbeeld voor een groenstructuurplan: een fraaie nota, die na vaststelling in de onderste lade der ambtelijke burelen belandt of een defensief plan, dat een duurzame ontwikkeling in de weg staat. We willen er alles aan doen om van het Groningse groenstructuurplan een offensief plan maken, dat voor en samen met een groot aantal partijen de groene koers van Groningen bepaalt. Samen werken aan een groene ambitie: Groene Pepers. In het verlengde van het project *Intense Stad* zoeken we een

aanpak, die het bestaande en het te ontwikkelen groen een intensere betekenis geeft voor het wonen in de stad. Een campagne ook in combinatie met de wijkvernieuwing, die het groen op scherp zet.

Er is in de afgelopen jaren veel beleid op het gebied van het groen ontwikkeld. Immers in 2000 is het handboek *BORG** vastgesteld en we hebben de *SES**, de stedelijke ecologische structuur bepaald. Ook zijn er diverse groenplannen voor stadsdelen, maar ook een *Straatbomenstructuurplan** en een *Doelsoortenbeleid** voor de kwaliteit van het ecologisch beheer in de stad. En we hebben een aangepaste kapverordening in 2004 vastgesteld: volgend jaar willen we dit evalueren. Daarnaast is er beleid gerealiseerd met ‘groene consequenties’, zoals het Waterplan, wijkmilieuplannen en in de wijkvernieuwing en de operatie Terreinwinst wordt het groen ‘meegenomen’.

Ook langer geleden is er groenbeleid ontwikkeld en uitgevoerd. Zo is in 1982 een Groenplan-deelplan Groningen vastgesteld, dat voornamelijk de recreatieve functie van het groen belichtte als onderdeel van de aanwijzing van Groningen als groeistad in de Verstedelijkingsnota. Deze nota leidde onder meer tot de aanleg van Kardingse.

In 1990 is de visienota Stad, Ruimte en Groen verschenen. Gebaseerd op een landschappelijke analyse en voorzien van een stedenbouwkundige uitwerking, was dit een volwaardig groenstructuurplan met heldere doelstellingen en bijpassende streefbeelden. De nota is echter nooit formeel vastgesteld. Wel is er bij de uitwerking van veel daaropvolgende plannen gebruik van gemaakt. Zoals de thematisering van de grote parken in het voorbeeldplan *Kleur geven aan Groen* uit 1992, met de rechtstreekse uitwerkingen daarvan, de reconstructie van het Noorderplantsoen en het Kaderplan voor het Stadspark. Ook de stadsecologische beleidsvisie De Levende Stad (1994) was er mede op gebaseerd.

Inhoud

Gelet op voorgaande kan niet gezegd worden dat de stad geen groenbeleid heeft. Het is echter zinvol een groenstructuurplan als kadernota op te stellen, waarmee de groene samenhang ruimtelijk en inhoudelijk versterkt wordt en de doorwerking van het beleid in andere sectoren beter wordt aangestuurd. In een landelijk onderzoek uitgevoerd door Alterra, naar de omvang, kwaliteit en de positie van het stedelijk groen wordt geconstateerd, dat de zorg voor het groen teveel beperkt is tot de ‘groensector’ alleen. De kwaliteit van het groen is echter van groot belang voor het leefmilieu in de stad en van betekenis voor de gezondheid, het welzijn en wooncomfort van de bewoners. Indirect zijn investeringen in het groen mede bepalend voor de economische waarde van het stedelijk woon- en leefgebied. Deze meerwaarde leidt echter niet of nauwelijks tot inzet vanuit de betrokken sectoren. De in de Nota Ruimte voorgestelde methodiek “Rood voor Groen” blijkt in de praktijk niet te werken. Recent heeft de Raad voor het Landelijk Gebied in een briefadvies aan de regering voorgesteld dat de gemeenten zelf op “expliciete wijze” zullen aangeven, welke groenkwaliteit wordt nagestreefd. Een groenstructuurplan is daarvoor een geschikt instrument.

Het groenstructuurplan doet uitspraken over de waarde en de kwaliteit van het groen in de stad. Daarin stelt het plan zich kwetsbaar op, omdat er een waardeoordeel gegeven wordt ten aanzien van gebruik, biodiversiteit, volksgezondheid, beleving en economie. Dit, om te komen tot heldere keuzes: optimaliseren waar kan, maar ook transformeren van groen met marginale betekenis ten gunste van groen dat er echt toe doet. We willen selectief zijn. De beperkte financiële middelen inzetten voor de groenstructuur die wezenlijk is voor de stad en haar bewoners. Snippergroen met beperkte betekenis tegen relatief hoge beheerskosten past niet binnen deze visie.

Het college wil ruimte geven aan eigen initiatief en participatie bevorderen. Dat kan alleen tegen de achtergrond van een duidelijke visie op de stad als geheel. Daarom doet het groenstructuurplan wél richtinggevende uitspraken over de stedelijke hoofdstructuur (waaronder de stedelijke ecologische structuur). De invloed van bewoners blijft hier beperkt tot de gebruikelijke procedures, in tegenstelling

juist tot de situatie in de onderliggende domeinen, die zich bij uitstek leent om volop ruimte te geven aan bewoners in buurten en wijken. Immers, we willen ze ook actief bij het groen betrekken; mondige burgers zijn goed in staat zelf mede vorm te geven aan hun woon- en leefomgeving.

Dit onderscheid in een netwerk met een stedelijke betekenis en de aanpak ten opzichte van de domeinen, met een optimale zeggenschap voor de bewoner, zal inzichtelijk gemaakt worden in het groenstructuurplan.

Meervoudige betekenis – duurzaamheid

De kracht van Groningen als compacte stad vraagt om duurzaamheid. De betekenis van groen voor het gebruik, de biodiversiteit en de verbetering van lucht- en waterkwaliteit maken wezenlijk onderdeel uit van het plan. Groningen als duurzame stad, met een link naar *Gezonder zorgen*. Ook met een link naar *Weg met Bomen*. Wegen moeten vlak zijn en breed genoeg. Veiligheid staat voorop. Maar het landschap en het milieu óók. Bomen langs wegen leggen ter plaatse CO2 vast. Mensen genezen sneller met uitzicht op groen, zo is wetenschappelijk vastgesteld. Dan is er nog een wereld te winnen bij het Martiniziekenhuis en het UMCG. Het groenstructuurplan wil ook daarin scherp zijn. Groene Pepers naast de rode.

Stad op Scherp

De koers voor ‘groen’ moet nadrukkelijk verbreed worden. Een nadrukkelijke koppeling aan het nieuwe structuurplan is voorwaarde voor samenhang en de integraliteit van het groenbeleid ten opzichte van deze stadsvisie ‘Stad op Scherp’.

Het Groenstructuurplan zal de stedelijke aanvulling vormen op de landschapsvisie voor het Regiopark, en zal een praktisch op beheer en ontwikkeling gerichte koers voor de stad aangeven.

Proces

We willen expliciet invulling geven aan die waarden door een strategie te volgen op basis van 4 C’s:

- Coalities

Coalities vormen met een breed scala aan partners. We zullen de ontwikkelaars aanspreken op de groene kwaliteit van hun plannen. We slaan met maatschappelijke organisaties de handen ineen voor verbreding van groen. Denk aan de corporaties, de gezondheidszorg, de wegbeheerders, bewonersgroepen enz. ‘Groen’ zien we niet als een geïsoleerd aandachtspunt, maar nadrukkelijk als essentieel en integraal onderdeel van een gezond en prettig woon-, werk- en leefmilieu..

- Combineren

Combineren van functies door meervoudig ruimtegebruik. Groen staat daarbij niet op zichzelf, maar krijgt impliciet meervoudige betekenis. Groen wordt verbonden met dossiers waaraan het een bijdrage kan leveren als: gezondheid, sport, recreatie, cultuur, natuur, milieu, integratie, jeugd, waterberging.

- Creatief financieren

Creatief financieren. Financieel worden we gedwongen creatief te zijn. Scherpe keuzes ten aanzien van beheer en bijvoorbeeld transformatie van snippergroen ten gunste van groen dat er écht toe doet. Woningen met uitzicht op groen leveren meer op. Een bijdrage aan het groen is dan ook niet onredelijk, maar dan moeten we wel vanaf het begin daar samen met de ontwikkelaars voor staan.

- Communiceren

Communiceren is essentieel. Om het draagvlak bij bewoners, instellingen, bedrijven en andere maatschappelijke organisaties te versterken zullen we onze plannen met het groen gezamenlijk maken en ook uitvoeren.

Prioriteit en gewenste tijdpad

De Raad heeft in 2004 ingestemd met een nieuw kapbeleid, onder voorwaarde van een toezegging, dat er een Groenstructuurplan voor Groningen gemaakt wordt. Die aanpak is vertraagd door capaciteitsproblemen binnen de dienst ROEZ en belangrijke inhoudelijke argumenten van beleidsontwikkelingen op landelijk en regionaal niveau.

Door diverse natuurorganisaties is herhaaldelijk betoogd, dat een gemeente zonder groenstructuurplan ernstig tekort schiet in de zorg voor de groene omgeving. De organisaties vrezen ad-hoc beslissingen en opportunisme bij de uitvoering van het groenbeheer en bij de besluitvorming over ruimtelijke projecten.

Gelet op de ons inziens noodzakelijke verbreding van 'groen' zijn we afhankelijk van een groot aantal andere partners. Nadrukkelijk mikken we op een resultaat in de winter van 2006/2007, maar een uitloop naar het voorjaar 2007 valt niet uit te sluiten. Februari 2007 is de streeftermijn waarop wij de Raad het plan voor een nieuw groenstructuurplan 'Groene Pepers' willen voorleggen.

Budget

Voor de realisatie van dit groenstructuurplan 'Groene Pepers' wordt een begeleidingsgroep geformeerd, waar de meest betrokken afdelingen van RO/EZ en vertegenwoordigers van andere betrokken diensten in participeren.

Het groenstructuurplan 'Groene Pepers' wordt gezien als een deelnota van het structuurplan 'Stad op Scherp'. Het benodigde budget à € 75.000,- kan daarom betrokken worden uit de gereserveerde structuurplanmiddelen bij de Dienst RO/EZ.

Noten:

* **BORG** Beheerplan Openbare Ruimte Groningen. Dit beheerplan bepaalt op wat voor kwaliteit we de openbare ruimte van de stad willen onderhouden, hoe we dit toetsen en hoe we tot een onderhoudsprogramma komen. Hiervoor is een systeem ontwikkeld, de zogeheten borgsystematiek.

De borgsystematiek bevat twee belangrijke aspecten: het gewenste kwaliteitsniveau en de jaarlijkse schouw. De gemeenteraad bepaald jaarlijks het gewenste kwaliteitsniveau van de verschillende onderdelen van de openbare ruimte zoals woonwijken, wegen, speelplekken, openbare verlichting enz. De kwaliteit van per onderdeel verschillen van zeer hoog, hoog, basis tot laag.

Jaarlijks vinden er schouwen plaats om te kijken of de feitelijke kwaliteit voldoet aan de gestelde kwaliteit. Een groot deel van deze schouw wordt door burgers uitgevoerd. Aan de hand van de uitkomsten bepaald de gemeenteraad waar het komende jaar extra op geïnvesteerd moet worden. De schouwresultaten bepalen dus de inzet van het jaar erop.

* **SES** Natuur in de dagelijkse leefomgeving wordt zeer op prijs gesteld en draagt bij aan een hogere belevingswaarde van een buurt of wijk. Die natuur wordt voor een belangrijk deel gedragen door groen en water in een ecologische structuur. De Stedelijke Ecologische Structuur (SES), zoals deze structuur wordt genoemd, is opgebouwd uit grotere kerngebieden, lijnvormige verbindingen tussen deze kerngebieden en kleinere losse elementen (stepping stones). Dit ruimtelijk netwerk vormt de basis van het gemeentelijk ecologisch beleid: welke gebieden behoeven bescherming, en tegelijkertijd geeft het de minimaal te realiseren 'speelruimte' aan die de ecologie in de stad nodig heeft om te kunnen functioneren.

Lang vóór invoering van de Flora- en Faunawet was de SES al de kapstok voor de (ruimtelijke) uitvoering van het stadsecologisch beleid. In het Milieubeleidsplan "In Natura" (1998) is het ecologisch beheren en inrichten van de hele structuur als doelstelling opgenomen. Er is sindsdien veel gerealiseerd en verbeterd, maar er zijn ook nog steeds onopgeloste knelpunten. In het Collegeprogramma is opgenomen dat de stedelijke ecologische structuur vanaf 2008 in zijn geheel ecologisch beheerd wordt.

* **Bomenstructuurplan** Het bomenstructuurplan Bladwijzer geeft richtlijnen voor het onderhoud en het vernieuwen/aanvullen van het huidige straatbomenbestand van de gemeente Groningen. Het plan formuleert randvoorwaarden voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen door aan te geven op welke plaatsen straatbomen gewenst zijn en hoeveel in de straatbomen geïnvesteerd moet worden. In 2002 is tegelijkertijd met de systematiek 'Bladwijzer' de uitwerking voor stadsdeel Zuid vastgesteld. In 2004 is de uitvoering van het bomenstructuurplan in stadsdeel Zuid geëvalueerd Hierin wordt van een voorzichtig succes gesproken. De uitwerkingen voor de overige stadsdelen zijn in voorbereiding.

* **Doelsoortenbeleid** Het doelsoortenbeleid is een kwalitatief instrument in het ecologiebeleid. Een *doelsoort* is een plant-, of diersoort waarvan het voorkomen door middel van inrichting en beheer van ecologische gebieden wordt bevorderd. Dit gebeurt door het creëren van de juiste levensomstandigheden en de handhaving daarvan met behulp van ecologisch beheer, afgestemd op de bodem en waterhuishouding in een gebied, vastgelegd in een beheerplan. Doelsoorten zijn soorten met een sleutelpositie in de betreffende biotoop; hun voorkomen duidt op de aanwezigheid van een groter specifiek samenhangend ecosysteem. Daarmee is hun aanwezigheid een maatstaf voor de kwaliteit van het ecologisch functioneren ter plekke.

Kaartmateriaal

